

ОСВІТНЯ ТА НАУКОВА
СПАДЩИНА

акад. о. Івана Луцького

(наукові читання)

УДК 001.891:9299(477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету
Короля Данила (протокол №7 від 26 лютого 2026 року)

Освітня та наукова спадщина акад. о. Івана Луцького
(наукові читання) : зб. матеріалів. Івано-Франківськ :
Симфонія форте, 2026. 218 с.

ISBN 978-617-8850-10-4

Збірник матеріалів «Наукові читання, присвячені пам'яті акад. о. Івана Луцького» є науковим виданням, що об'єднує доповіді, статті та дослідницькі розвідки, представлені в межах наукового заходу, присвяченого вшануванню пам'яті видатного українського науковця, педагога, духовного діяча та організатора університетської освіти.

У збірнику висвітлюються ключові напрями наукової та освітньої діяльності отця-академіка, аналізується його внесок у розвиток національної освіти, правової культури, духовно-моральних засад державотворення, а також розглядається значення його спадщини для сучасного українського суспільства. Окрему увагу приділено проблемам формування національної еліти, поєднанню християнських цінностей і наукового знання, розвитку університетської традиції та вихованню молоді в умовах суспільних трансформацій.

Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, а також усім, хто цікавиться історією української освіти, духовної думки та сучасними викликами державотворення.

© ЗВО «Університет Короля Данила», 2026

© В-во «Симфонія форте», 2026

УДК 27-36:17:37(477)»19»

Косьмій Михайло Михайлович,
*доктор архітектури, професор,
професор кафедри архітектури та будівництва,
перший проректор
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЧИННИКІВ У ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИКАХ ТА ІНСТИТУЦІЙНОМУ БУДІВНИЦТВІ ОТЦЯ ІВАНА ЛУЦЬКОГО

У сучасному матеріалістичному світі панує переконання, що «буття визначає свідомість». Економіка, ресурси, інфраструктура вважаються базисом, а культура, духовність, етика — лише надбудовою. Проте життєвий шлях і спадщина мого Вчителя, митрофорного протопресвітера, доктора юридичних наук Івана Луцького, спростовують цей марксистський постулат. Феномен Університету Короля Данила (УКД) – це приклад того, як нематеріальне (ідея, віра, воля) детермінує матеріальне (будівлі, фінанси, кадри). Отець Іван діяв у реальності, де ресурсів завжди бракувало, але він створював їх силою свого духу та організаційного хисту. Для нас, його учнів, він став доказом того, що успішний менеджмент – це насамперед менеджмент смислів. Актуальність цих тез полягає у необхідності осмислення методології Івана Луцького.

Саме тому, згадуючи о. Івана Луцького, варто проаналізувати взаємозв'язок між ціннісними установками отця Івана та матеріальними результатами його діяльності; розкрити механізм трансформації «невидимого» (морального авторитету, довіри, віри) у «видиме» (успішну освітню корпорацію); обґрунтувати роль духовного чинника в повсякденному адмініструванні [2, с. 52].

Досвід безпосереднього спостереження за діяльністю Івана Луцького дає підстави для аналізу не лише організаційних результатів його діяльності, а й глибинних світоглядних і методологічних засад його управлінської моделі. У цьому контексті доцільно говорити про своєрідну «метафізику успіху», яка ґрунтувалася на принципі пріоритетності духовного виміру над матеріальним і визначала логіку інституційного розвитку створеної ним освітньої спільноти. Його управлінська практика формувалася на основі переконання, що матеріальні результати є похідними від ціннісних орієнтацій, ідеї та внутрішньої мотивації суб'єктів діяльності, що дозволяє інтерпретувати її як модель ціннісно орієнтованого управління.

У межах цієї моделі успіх розглядався не як сукупність економічних показників чи адміністративних досягнень, а як результат взаємодії духовних, моральних і соціальних чинників, які формують інституційну цілісність організації. Матеріальний розвиток університету, зокрема його інфраструктурне зростання, у такій логіці постає не первинною, а вторинною реальністю, що виникає як наслідок реалізації ідеї та мобілізації нематеріальних ресурсів – довіри, репутації, солідарності та спільної візії. Цей феномен можна концептуалізувати як особливу форму «аксіологічного капіталу», коли система цінностей трансформується в соціальний і матеріальний ресурс, здатний забезпечувати стійкість і розвиток інституції.

Важливою характеристикою світогляду Івана Луцького була відсутність дихотомії між сакральним і профанним вимірами діяльності. Освітній процес, управлінські рішення, повсякденні практики організації університетського життя інтерпретувалися ним як єдиний простір служіння, у межах якого будь-яка діяльність набуває морального змісту. Такий підхід формував особливу культуру інституційного життя, де дисципліна, порядок, естетика простору, академічна

доброчесність і повага до особистості розглядалися не як допоміжні елементи управління, а як структурні компоненти освітньої місії. У результаті формувалася специфічна організаційна культура, у якій етичні норми поступово набували статусу соціального капіталу та конвертувалися в інституційний престиж і суспільну довіру. Управлінська модель Івана Луцького також ґрунтувалася на пріоритеті довіри як ключового соціального ресурсу. Вона передбачала мінімізацію бюрократичних бар'єрів і надмірного контролю, які розглядаються сучасною соціальною теорією як «витрати недовіри», що уповільнюють розвиток організацій. Орієнтація на персональну відповідальність, слово честі та моральне зобов'язання давала змогу формувати особливий тип інституційних відносин, у межах яких лояльність колективу, солідарність і готовність до спільної відповідальності були важливими чинниками стабільності організації, особливо в кризові періоди соціально-економічних трансформацій [1, с. 131-132].

Окремого значення у цій системі набувала роль слова як інструменту управління й символічного впливу. Мовлення Івана Луцького виконувало не лише комунікативну, а й нормативну функцію, задаючи стандарти поведінки, формуючи культуру взаємодії та визначаючи моральні межі допустимого. Створення простору високої культури мовлення та міжособистісної комунікації сприяло формуванню особливого академічного середовища, яке приваблювало мотивованих здобувачів освіти й формувало відчуття належності до спільноти з високим рівнем ціннісної ідентичності.

Неменш важливим аспектом його управлінської філософії було специфічне розуміння часу як моральної категорії. Час розглядався не лише як управлінський ресурс, а як форма відповідальності, що передбачає максимальну насиченість діяльності змістом і сенсом. Такий підхід формував культуру

інтенсивної праці, орієнтованої не на механічне виконання функцій, а на усвідомлену реалізацію стратегічних цілей, що надає управлінській діяльності екзистенційного виміру.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що спадщина Івана Луцького репрезентує унікальний тип інституційного лідерства, у межах якого духовні цінності виступають не декларативним елементом, а системоутворювальним принципом управління. У цьому сенсі Університет Короля Данила постає не лише як освітній заклад, а як соціально-культурний проєкт, у якому реалізовано модель інтеграції духовного, освітнього й управлінського вимірів. Збереження такого ціннісного фундаменту є необхідною умовою подальшого розвитку інституції та підтверджує тезу про визначальну роль духовно-моральних чинників у формуванні життєздатних моделей державотворення й освітнього менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Косьмій М. М. Нематеріальне в архітектурі та просторі міст. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2022. 364 с.
2. Наукова спадщина академіка Луцького Івана Михайловича. Книга пам'яті: [монографія] / До 20-річчя Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького. 1997. 2017. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2017. 328 с.